



Turkish Studies

Educational Sciences

Volume 13/19, Summer 2018, p. 775-793

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13976>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article/ Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Ağustos 2018

✓ Accepted/Kabul: Eylül 2018

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Mustafa GÜÇLÜ - Dr. Öğr. Üyesi
Serkan ASLAN - Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Gökhan CEYLAN

This article was checked by iThenticate.

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE BU SORUNLARA İLİŞKİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ (MARDİN ÖRNEĞİ)

Mehmet Ali GÖKDEMİR - Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ***

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, 3. ve 4. sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar derslerinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerini belirlemektir. Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Mardin ili Nusaybin ilçesinde görev yapan 22 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen on bir soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Görüşmeler sonucunda, öğretmenlerin çoğu, Görsel Sanatlar dersinin öğrencilerin hayal dünyalarını geliştirmeye yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Görsel Sanatlar derslerinde karşılaşılan sorunlar için öğretmenlerin çoğu öğrencilerin malzeme getirmemesi, okul idaresinin dersi önemsememesi, sınıfın Görsel Sanatlar dersini işlemeye uygun olmaması ve atölyenin olmaması, kazanımların ağır ve uygulanabilir olmaması ve velilerin dersi gereksiz görerek öğrencilere malzeme temin etmemesigibi sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu, karşılaştıkları sorunlara yönelik,devlet veya idarenin malzeme temin etmesi, okul idaresi atölye imkanı sağlaması, okul idarecilerine dersin önemi ile ilgili seminer verilmesi, derslerin öğrencilerin rahat çalışabilecekleri atölyede işlenmesi, sınıfa gerekli araç ve gereçler getirilerek sınıfın derse uygun hale getirilmesi, kazanımların yaş gruplarına göre hazırlanması, programdaki ders saatinin artırılması, öğretmenlerin velileri dersin önemi

* İD Öğretmen, MEB, El-mek: maligokdmr@gmail.com

** İD Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, El-mek: sevilb@gazi.edu.tr

konusunda bilinçlendirmesi ve malzeme temini için velilere maddi yardım sağlanması gibi çözüm önerileri sunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar, Sanat Eğitimi, İlkokullarda Görsel Sanatlar Dersi.

**VIEWS OF CLASSROOM TEACHERS RELATED TO VISUAL
ARTS AND SOLUTION PROPOSALS WITH COMPARATIVE
PROBLEMS
(MARDIN CHARACTERISTICS)**

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the problems encountered by 3rd and 4th grade classroom teachers in visual art classes and the solution proposals aimed at these problems. This study is important from the perspective of determining the problems and developing solution proposals to these issues. The subgoals of the study are: What are the problems encountered by classroom teachers during their visual art classes, arising from the students, the school administration, the class environment, the curriculum and the parents and what are the solution proposals? In this study, the qualitative approach was used to determine the problems in the visual arts lessons encountered by classroom teachers employed in primary schools, teaching in the 3rd and 4th grades and the solution proposals they have developed on the basis of these problems, from the qualitative research designs, the phenomenological design approach was used. The participant of the study consists of 22 classroom teachers who are appointed in the province of Mardin, the administrative district of Nusaybin. In the study, criterion sampling, one of the purposeful sampling methods was used. In this study, a semi structured interview form consisting of eleven questions developed by the researchers was used in the collection of data. Descriptive analysis was used in the analysis of data. Descriptive analysis is made by taking as basis the questions, subjects or themes stated in the data collection tools such as observations, interviews and documents. As a result of the interviews, most of the teachers have indicated that the visual arts lesson helped students to develop their imagination. Concerning problems encountered in the visual arts classes, most of the teachers have pointed out that the students were not bringing materials, that the school administration was not attaching importance to the lesson, that the class not suitable for teaching the visual arts class and that they had not an atelier, that the learning outcome was difficult and impossible to implement and that parents were not providing materials as they found the lesson unnecessary. Among the solution proposals brought by the teachers concerning the problems they encountered, they have indicated solutions such as the state or administration should provide the materials, the school administration should provide an atelier, seminars teaching the importance of the lesson should be given to school administrators, courses should be held in the ateliers, classes should be made in accordance with the lesson, learning outcomes should be prepared according to the age groups, the number of lessons in the

curriculum should be increased, teachers should inform parents on the importance of the course and financial support should be extended to parents for the provision of materials.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Arts education, with its most general description, is an educational process aiming developing the individual's aesthetic perception and making him prone to aesthetic comment. Furthermore, art may be appraised as the most needed factor for teaching the individual seeing, hearing, touching and tasting as well as directing him shaping his environment after perceiving it accurately. Arts education has become one of the important elements in creating a stable, healthy and forward-looking society. Development of the modern life has made that the individuals, who can satisfy the increasing artistic requisite, are grown up at school, compulsive. The individuals, who have been provided with arts education at school, regard the past and protect it with the awareness of cultural and historical values provided by arts education. Because hand and eye coordination are intensively used in the activities taking place in such classes, the child's skills are developed. The child learns enjoying his environment or being disturbed by the chaos surrounding him as his aesthetic perception develops and his tastes are created. The attainments related to different areas brought by visual arts classes to students significantly contribute to them in being a good citizen. Development degree of a society develops in a line with that society's arts education level and survives depending on it. Elementary school teachers are among the first educators of arts education including a comprehensive process from preschool period to university. Efficiency of an effective arts education activity depends on the fact that teachers, arts educators, are equipped with the required knowledge and comprehension as much as the fact that sufficient programs are developed.

Objective

Objective of this study is to identify the troubles encountered by 3rd and 4th grade teachers in visual arts education classes and solution recommendations for them. The study is important for the troubles encountered by 3rd and 4th grade teachers in visual arts education classes and their developing solution recommendations. Furthermore, it is important for examining whether the class is taught efficiently or not. Sub-objectives of the study are:

- 1- What are the troubles originated from students faced by the elementary school teachers in visual arts classes and solution recommendations developed for them?
- 2- What are the troubles originated from school management faced by the elementary school teachers in visual arts classes and solution recommendations developed for them?
- 3- What are the troubles originated from class setting faced by the elementary school teachers in visual arts classes and solution recommendations developed for them?

4- What are the troubles originated from curriculum faced by the elementary school teachers in visual arts classes and solution recommendations developed for them?

5- What are the troubles originated from parents faced by the elementary school teachers in visual arts classes and solution recommendations developed for them?

Method

In this study, phenomenology pattern, which is one of qualitative research patterns, was used. Subjects of the study were 22 elementary school teachers teaching in Mardin City's Nusaybin County in the academic year of 2017–2018. Subjects of the study were selected from 3 schools determined among 13 elementary schools existing in Nusaybin County Center. In the study, criterion sampling method, which is one of purposive sampling, was used. A semi-structured interview questionnaire, which had been developed by the researchers, was used in collecting research data. The interview questionnaire included eleven open-ended questions aiming identifying the challenges faced by the subjects in visual arts classes and their solution recommendations. The questionnaire was designed by taking four elementary school teachers' opinions after the literature was reviewed. A Turkish teacher reviewed the questionnaire to identify misspellings if any and to test its readability. The questionnaire was redesigned according to the feedbacks from the Turkish teacher. The questionnaire was finalized after opinions of two lecturers lecturing in SüleymanDemirel University's Educational Sciences Department and Gazi University's Teaching Department were taken. The questionnaire was applied by one of the researchers through face-to-face interview to the teachers teaching 3rd and 4th grades in three schools selected from 13 schools in the county. Descriptive analysis was used in data analysis. Descriptive analysis is based on questions, subjects or themes taking place in data collection tools like observations, interviews and documents (Ekiz, 2009: 75). The data produced from descriptive analysis are summarized and interpreted according to predetermined themes. Answers of the elementary school teachers were examined and encoded one by one. Then, these codes were submitted around the predetermined themes. The most repeated codes in the study were disclosed and interpreted.

Findings

As a result of the interviews, most of the teachers told that visual arts class helps students in developing their imagination. Most of the teachers told that they encountered the problems in visual arts classes like students, who did not bring the required materials, school management disregarding the class, class setting, which was not suitable for teaching visual arts class, lack of a workshop, the attainments, which were heavy and impractical, and parents, who disregard the class and did not provide material for students. Most of the teachers made suggestions for the problems encountered like material supply by the government or management, workshops made available by the school management, seminars for school managers raising their awareness of the class's importance, teaching the classes in workshops, making the setting suitable for the class, preparing attainments according to age

groups, increasing course hours, raising parent awareness of the class by teachers and providing financial aid for parents for material supply.

Conclusion and recommendations

According to the results from the study, the recommendations were submitted like: Enjoyable activities triggering imagination of students should take place in visual arts classes; the students should be provided with the required materials at the beginning of the academic year by the National Education Ministry; seminars on importance of the class should be held for school managers; a visual arts workshop should be made available at every school according to the schools facilities; regional differences should be considered during designing the curriculum and the attainments should be prepared according to age groups; and seminars should be held for parents on importance of the class by school management, school counselors and visual arts teachers.

Keywords: Visual Arts, Classroom Teachers, Art Education, Visual Arts Lesson in the Primary Schools.

Giriş

Sanat eğitimi, en genel tanımıyla, bireyin estetik algısını geliştirmeyi ve bireyi estetik yoruma yatkın hale getirmeyi hedefleyen bir eğitim sürecidir. Ayrıca sanat eğitimi; kişiye görmeyi, duymayı, dokunmayı, tat almayı öğretmek; çevresini doğru algılayıp onu biçimlendirmeye yönlendirmek için en gerekli etken olarak değerlendirilebilir (Lowry, 1972: 15, Akt: Yağcı, 2007: 39). Sanat eğitimi; dengeli, sağlıklı ve ileriye düşünen bir toplumun yaratılmasında önemli unsurlardan biri haline gelmiştir. Bir toplumun gelişmişliği o toplumun sanatsal eğitim düzeyi ile paralel bir biçimde gelişir ve varlığını birlikte sürdürür (Çatıktaş, 2014: 15).

Modern hayatın gelişimi, artan sanatsal gerekliliğe cevap verecek bireylerin okullarda yetiştirilmesini zorunlu kılmıştır (Erbay, 2013:30). Okullarda sanat eğitimi alan bireyler, sanat eğitiminin kazandırdığı kültürel ve tarihi değerler bilinciyle geçmişe saygı duyar ve sahip çıkarlar. Bu derslerde yapılan etkinliklerde, el ve göz koordinasyonunun yoğun kullanılması sayesinde çocuğun becerileri gelişir. Kişi sanat eğitimi yoluyla estetik algı geliştirip, beğenisi oluşurken zevk almayı ve düzensizliklerden rahatsızlık duymayı öğrenir. Görsel Sanatlar eğitiminin öğrencilere kattığı farklı alanlarla ilgili kazanımlar, onlara iyi birer yurttaş olmaları için çok önemli katkılar sağlar (Yılmaz, 2010). Sanatın eğitimdeki rolünü savunan ünlü sanat eleştirmeni Herbert Read, çocuğu yanlış bilgi baskısından kurtarmanın en iyi yolunun sanat eğitimi olduğunu savunmaktadır (Kehnemuyi, 2013:19). Çocuk için sanatsal aktiviteler, zaman zaman dilin yerine geçer. Sözel olarak ifade edemediği şeyleri resimleriyle anlatır. Bu konuda oldukça özgür davranır (Yolcu, 2009:140). Bu da Görsel Sanatlar derslerinin önemini ortaya koyan başka bir yaklaşımdır.

Okullarda öğrencilerin duyuşsal özellikleri ve eğitim gereksinimlerini karşılamaya yönelik eğitimi sağlayan en önemli uygulamalardan biri olan Görsel Sanatlar dersi; bireyin toplumsal bir varlık olabilmesine, kendini ifade etmesine, yaratıcılığını geliştirmesine, içinde yaşadığı ortamı tanımaya, bir değer olduğunun bilincine vararak kişiliğini geliştirmesine ve kendini gerçekleştirilmesine yardımcı olan temel derslerden biridir (Ertemin, 1997:10; MEB, 2006:7). Talim Terbiye Kurulunun 14.07.2005 tarih ve 192 sayılı gün kararı ile ilkököl ve ortaokullarda “Resim-İş” dersi düzenlenerek “Görsel Sanatlar” dersi adı altında yeniden uygulamaya konulmuştur.

Görsel Sanatlar alanı sürekli kendi dışındaki alanların ya yararlı yaklaşım ya da toplumsal ve psikolojik gereksinimlerle işlevlerinin bir uygulama alanıdır. Görsel sanat alanının dışında sanat eğitiminden beklenen pek çok işlev, dersi bir disiplin alan olmaktan uzaklaştırmıştır. Sonuçta sanat

eğitimi karmaşıklık ve belirsizlik içinde okullarda önemsiz bir ders durumuna düşmüştür" (Kırıçoğlu, 2005: 1). Özellikle ilkököl programında önemli bir ifade, beceri dersi olarak görülen bu ders ne yazık ki "mihver dersler" adı verilen matematik ve fen derslerinin ağırlığı altında ezilmektedir. Aslında sanat dersleri okulöncesi başta olmak üzere ilkököl programının temelini oluşturmaktadır (Artut, 2004: 188).

Okulöncesi dönemden üniversite düzeyine kadar geniş bir süreci kapsayan sanat eğitiminin ilk eğitimcileri arasında sınıf öğretmenleri gelmektedir. Sınıf öğretmenliği, ilkököl 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda öğrencilere okuma-yazma öğretmekle beraber temel düzeyde Türkçe, matematik, hayat bilgisi, fen bilgisi, din kültürü, yabancı dil, müzik, Görsel Sanatlar, beden eğitimi öğretmek hayata hazırlamakla yükümlü öğretmenlik alanıdır. Görsel Sanatlar derslerinin yeteneği olanların başarabildiği bir dal olduğu görüşü, çevre ve ailede yaygın bir kanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu mantıktan yola çıktığımızda bazı ilkököl öğretmenleri de kendilerini bu alanda yetkin görmediklerinden dolayı ilgili dersi anlam ve amacına uygun bir şekilde yürütemeyeceklerini düşünerek gereken çaba ve özeni göstermemektedirler (Artut, 2004:188). "Etkili bir sanat eğitimi etkinliği, yeterli programlar geliştirilmesi kadar onu uygulayacak olan öğretmenlerin, sanat eğitimcilerinin gerekli bilgi ve anlayış ile donatılmış olmalarına bağlıdır. Yararlı bir sanat eğitimi programı geliştirecek olanın, sağlam bir sanat felsefesi bilgisinden hareket etmesi zorunludur. Öğretmenin böyle bilgilere sahip olmasından çok, öncelikle sanat etkinliğinin yararına inanması, böyle bir anlayışı geliştirmiş olması gerekir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012:6)." Üniversitelerin sınıf öğretmenliği bölümlerinin ders programları incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin 7. yarıyılında sadece haftada 3 saat "Görsel Sanatlar Eğitimi" adı altında bir ders aldıklarını görmekteyiz (URL-1). Bu bilgiye dayanarak Sanat eğitimi verecek bir öğretmen için bu ders saatinin yetersiz olduğunu ve sınıf öğretmenlerinin sanat eğitimi konusunda yeterli bilgileri edinmeden mezun olduklarını söyleyebiliriz. Bu çalışma aracılığı ile bir dönem boyunca her hafta sadece 3 saat "Görsel Sanatlar Eğitimi" dersi alarak mezun olan sınıf öğretmenlerinin, Görsel Sanatlar derslerinde karşılaştıkları öğrenci, sınıf ortamı, okul idaresi ve veli kaynaklı problemlerin irdelenmesi düşünülmüştür.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, ilkököl 3. ve 4. sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar derslerinde karşılaşmış oldukları sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini belirlemektir.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışma, ilkököl 3 ve 4. sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar derslerinde karşılaştıkları problemler ve bu problemlere yönelik çözüm önerileri geliştirmeleri açısından önemlidir. Aynı zamanda dersin verimli işlenip işlenmediğini irdemesi açısından da önem arz etmektedir.

Problem Durumu

Bu çalışmanın problem durumunu, "sınıf öğretmenleri Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları problemler ve bu problemlere yönelik çözüm önerileri nelerdir?" sorusu oluşturmaktadır. Çalışmanın alt problemlerini de:

1-Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları öğrenci kaynaklı problemler ve çözüm önerileri nelerdir?

2- Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları okul idaresi kaynaklı problemler ve çözüm önerileri nelerdir?

3- Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları sınıf ortamı kaynaklı problemler ve çözüm önerileri nelerdir?

4- Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları öğretim programı kaynaklı problemler ve çözüm önerileri nelerdir?

5- Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları veli kaynaklı problemler ve çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, katılımcılar, veri toplama aracının hazırlanması, uygulanması ve toplanması, verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ilkokullarda görev yapan 3. ve 4. sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları sorunları ve bu sorunlara dayalı geliştirdikleri çözüm önerilerini belirleyebilmek için nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Genel itibarı ile nitel araştırmacı gözlem; görüşme ve dokümanlardan yola çıkarak kavramları, anlamları ve ilişkileri açıklayarak süreci sürdürür (Merriam, 1998). Araştırmada, ilkokullarda görev yapan 3. ve 4. sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları sorunları ve bu sorunlara dayalı geliştirdikleri çözüm önerilerini belirleyebilmek için nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim araştırmalarında veri analizi yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek kategorilerin ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan kategoriler ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada ele alınan olgu (fenomen), sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileridir.

Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmanın katılımcılarını, 2017–2018 eğitim-öğretim yılında Mardin ili Nusaybin ilçesinde görev yapan 22 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar Nusaybin ilçe merkezinde bulunan toplam 13 ilkokul arasından seçilen 3 okulda çalışmaktadırlar. Her okul farklı sosyoekonomik düzeyde olan üç ayrı mahalleden seçilmiştir. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Patton, 1997). Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış ise, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Sözü edilen ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu doğrultuda araştırmacılar tarafından öğretmenlerin; (1) 3. ve 4. sınıfları okutan öğretmen olmaları, (2) gönüllü olarak çalışmaya katılmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından bu ölçütlerin belirlenmesinin sebebi, bu öğretmenlerden daha sağlıklı bilgiler alınacağı düşüncesidir. Katılımcıların özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo-1: Katılımcıların Özellikleri

	f	Grup	f
Cinsiyet		Meslekteki hizmet yılı	
Kadın	9	1 Yıldan az	1
Erkek	13	1-5 yıl	10
Yaş		6-10 yıl	4
21-25	3	11-15 yıl	3
26-30	8	16-20 yıl	3
31-35	3	21 yıl	1
36-40	6	Okuttuğunuz sınıf düzeyi	
41 yaş üzeri	2	3.Sınıf	11
		4.Sınıf	11
Eğitimi aldığınız yan alan		Mezun olduğunuz bölüm	
Resim	2	Sınıf Öğretmenliği	17
Müzik	5		
Beden Eğitimi	1	Diğer bölümler	5
Diğerleri	14		
Toplam	22	Toplam	22

Tablo 1'e baktığımız vakit, 9 kadın 13 erkek olmak üzere toplam 22 öğretmen ile görüşme yapıldığı, bu öğretmenlerin yaş dağılımının ise, 21-25 yaş arası (f:3), 26-30 yaş arası (f:8), 31-35 yaş arası (f:3), 36-40 yaş arası (f:6) ve 41 yaş ve üzeri (f:1) şeklinde olduğu görülmektedir. Bu öğretmenlerden sadece bir tanesi Üniversite eğitimi boyunca resim dersi aldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerinin ise, bir yıldan az (f:1), 1-5 yıl arası (f:10), 6-10 yıl arası (f:4), 11-15 yıl (f:3), 16-20 (f:3) ve 21 yıl (f:1) şeklinde olduğunu görülmektedir. Öğretmenlerin okuttukları sınıf düzeyi de 3. Sınıf (f:11) 4. Sınıf (f:11) şeklindedir. Öğretmenlerin 17 tanesinin sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olduğu, 5 tanesinin de diğer bölümlerden mezun olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Bu araştırmada verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen on bir soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, katılımcıların Görsel Sanatlar dersinde karşılaşmış oldukları problemleri ve bu problemlere yönelik çözüm önerilerini belirlemeye yönelik hazırlanan açık uçlu on bir sorudan oluşmaktadır. Form, alanyazın incelendikten sonra dört sınıf öğretmenin görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Yazım hatalarını belirlemek ve anlaşılabilirliğini test etmek amaçlı bir Türkçe öğretmenine okutulmuştur. Türkçe öğretmeninden alınan dönütler doğrultusunda anket soruları düzenlenmiştir. Düzenlenen ankete Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev yapmakta olan iki öğretim görevlisinin görüşleri de alınarak son hali verilmiştir. Hazırlanan görüşme formu Nusaybin ilçesinde 13 ilkokul arasından seçilen üç okuldaki 3. ve 4. sınıfları okutan öğretmenlere, birebir ikinci araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz; gözlem, görüşme ve doküman gibi veri toplama araçlarında yer alan soru, konu ya da temalar temele alınarak analiz edilir (Ekiz, 2009: 75). Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Sınıf öğretmenlerinden alınan cevaplar, tek tek incelenerek kodlanmış ve bu kodlar daha önceden belirlenen temalar etrafında sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri sayılarla (Ö:1=Öğretmen 1) düzenlenerek görüşlere bulgular bölümünde yer verilmiştir. Araştırmada en çok tekrarlanan kodlar açıklanıp yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu kısmında Mardin ili Nusaybin ilçesinde bulunan 3 ayrı ilkokulda görev yapmakta olan 22 öğretmen ile yapılan görüşmeler; temalara ayrılarak verilen cevaplar kodlanmış, frekanslarıyla beraber tablolaştırılmıştır. Tablo-2 ve Tablo-3 incelenerek bulgulara ulaşılmış ve bu bulgular yorumlanarak sunulmuştur.

Tablo-2: Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinin Öğrencilere Sağladığı Katkılar İle İlgili görüşleri

Tema	Kod	f
Görsel Sanatlar dersinin öğrencilere sağladığı katkılar	Hayallerini çizme imkanı sağlar	2
	Görsel zekaları gelişir	3
	Hayal dünyalarını geliştirir	10
	Yaratıcılıklarını artırır	2
	Yeteneğini fark eder	1
	Estetik bakış açıları gelişir	1
	Hümanist olmalarını sağlar	1
	Kendini ifade etme imkanı sağlar	4
	Rahatlatır	1
	Diğer derslere hazırlar	1
	Farklı düşünme becerilerini geliştirir	1
	Ortaya bir ürün koyar	1
	Beyni dinlendirir	2
	Renkleri tanır	1
	Özgüvenlerini artırır	1

Tablo-2 incelendiğinde, öğretmenlerin çoğu; Görsel Sanatlar dersinin öğrencilerin hayal dünyalarını geliştirmeye yardımcı olduğunu(f:10), kendilerini ifade etmelerine yardımcı olduğunu (f:4), görsel zekalarını geliştirdiğini (f:3), yaratıcılıklarını geliştirdiğini (f:2), beyni dinlendirdiğini (f:2) ve hayallerini çizme imkanı sağladığını(f:2) savundukları görülmektedir. Aynı zamanda öğretmenler; Görsel Sanatlar dersinin öğrencilere sağladığı katkıları şöyle açıklamışlardır: özgüvenlerini artırır(f:1), renkleri tanır (f:1), ortaya bir ürün koyar (f:1), farklı düşünme becerilerini geliştirir(f:1) diğer derslere hazırlar(f:1), rahatlar (f:1), hümanist olmalarını sağlar ((f:1), estetik bakış açılarını geliştirir (f:1) ve yeteneklerini fark ederler (f:1). Bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ö10- “ Görsel Sanatlar dersi, öğrencilerin hayal dünyalarını zenginleştirmekle beraber yaratıcı eserler ortaya çıkarmalarına yardımcı olur.”

Ö11- “Görsel Sanatlar dersi; öğrencilerin görsel zekalarını geliştirir ve belirli bir düzen içerisinde yaşamalarını sağlar.”

Ö17- “Görsel Sanatlar dersinin, öğrencilerin kendilerini ifade etmeye yardımcı olan faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.”

Ö20- “Görsel Sanatlar dersi, öğrencilerin zihinlerindeki hayalleri, istekleri ortaya koydukları eserle somutlaştırmasını sağlar. Hayatı renklerle anlatan yeni bir dil keşfetmelerini sağlar. Ayrıca Matematik, Türkçe ve Fen Bilgisi gibi yorucu derslerden sonra dinlenmelerini sağlar.”

Ö22- “Görsel Sanatlar dersi, öğrencinin hayal dünyasını geliştirir. Duygu ve düşüncelerini farklı bir yolla anlatmalarına olanak sağlar. Sözlü olarak ifade edemediği şeyleri bile kolaylıkla ifade etme imkanı sağlar

Tablo-3:Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaşmış Oldukları Öğren Kaynaklı Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tema	Kod	f
	Derse olan ilgisizlik	3
Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaştıkları Öğrenci Kaynaklı Sorunlar	Malzeme getirmeme	8
	Dersi önemsememe	3
	Beceri eksikliği	2
	Bazı terimleri bilmemeleri	1
Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaşmış Oldukları Öğrenci Kaynaklı Sorunlar Ve Çözüm önerileri	Yaptıkları işi beğenmeme	3
	Özgüven eksikliği	3
	Yaptıkları işleri yarım bırakma	1
	Hayal dünyalarını dar olması	1
	Yaratıcı olmamaları	2
	Özgüven kazanmaları için motive edilmeliler	3
	Yaptıkları işler takdir edilip sergilenmeli	1
Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinde Karşılaştıkları Öğrenci Kaynaklı Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri	Devletin veya idarenin malzeme temin etmesi	9
	Derse alan hocalarının girmesi	2
	Eğlenceli etkinliklerin yapılması	4
	Uygun bir öğrenme alanı sağlamak	1
	Yetenekli öğrencilerin olduğu ayrı bir sınıf açmak	1
	Sanat sevgisi aşılacak	1

Tablo-3’ü incelediğimizde sınıf öğretmenlerinin çoğunlukla Görsel Sanatlar derslerinde karşılaştıkları öğrenci kaynaklı problemlerde öğrencilerin malzeme getirmemeleri (f:8) durumundan şikayetçi olduğu görülmüştür. Bu durumda bir uygulama dersi olan Görsel Sanatlar dersinde çok önemli bir yere sahip olan malzeme getirme alışkanlığında öğrencilerin hassas davranmadıklarını ve bu duruma bağlı olarak derslerde önemli derecede aksamalar yaşadıklarını söyleyebiliriz. Öğretmenlerin karşılaştıkları diğer sorunlar: öğrencilerin derse ilgisiz olmaları (f:3), dersi önemsememeleri(f:3), yaptıkları işi beğenmeme, (f:3), özgüven eksikliği (f:3), el becerisi eksikliği (f:2) ve yaratıcı olmama (f:2) gibi ifadelerle belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin bazı sanatsal terimleri bilmemeleri (f:1), yaptıkları işleri yarım bırakması (f:1) ve hayal güçlerinin dar olması gibi problemlerle de karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö4- “Öğrenciler genelde ailelerinin söylediklerinin etkisinde kalarak dersin önemsiz olduğunu düşünüyorlar. Buna bağlı olarak dersi önemsememe gibi bir durum söz konusu oluyor ne yazık ki.”

Ö16- “Öğrencilerin çoğu ben yapamam, ben çizemem diyerek resimleri öğretmene çizdirmek istiyorlar. Kısacası çocuklarda resme karşı özgüven eksikliği var.”

Ö17- “Öğrencilerin gerekli malzemeleri temin etmeleri konusunda sıkıntılar yaşıyorum. Bu durumdan kaynaklı derste bazı aksaklıklar oluyor.”

Ö18- “Öğrencileri derse sürekli eksik araç-gereçle gelip verilen konuları da sürekli eksik bırakarak tamamlayamıyorlar.”

Ö21- “ Derste en çok karşılaştığım iki sorun; öğrencilerin derse karşı çok ilgisiz olmaları ve derse gerekli malzemeleri getirmemeleridir.”

Bu tabloya göre, Görsel Sanatlar dersinde öğretmenlerin karşılaşmış oldukları öğrenci kaynaklı problemlere yönelik sundukları çözüm önerilerinde katılımcıların çoğu, devletin veya idarenin malzeme temin etmesi (f:9), öğrencilere eğlenceli etkinlikler yaptırma (f:4), öğrencilerin özgüven kazanmaları için motive etme (f:3) gibi ifadeler kullanmışlardır. Aynı zamanda öğretmenler, derse Görsel Sanatlar öğretmenin girmesi (f:2), uygun bir öğrenme alanı sağlama (f:1), öğrencilerin yaptıkları işlerin takdir edilip sergilenmesi (f:1), yetenekli öğrenciler için ayrı bir sınıf açılması (f:1), sanat sevgisi aşılınması (f:1) gibi çözüm önerileri de sunmuşlardır. Aşağıda bazı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir:

Ö7- “ Öğrencilerin özgüven kazanmaları için yapabilecekleri daha basit etkinliklerin yapılması faydalı olur.”

Ö10- “ Öğrencileri derse motive etmek ve yeteneklerine göre zorlanmayacakları etkinlikler seçmek bazı problemleri çözer diye düşünüyorum.”

Ö12- “ Milli Eğitim Bakanlığı diğer derslerin kitaplarını verdiği gibi, Görsel Sanatlar dersi için gerekli malzemeleri de vermelidir. Böylece öğrencilerin malzeme temin etme problemi de ortadan kalkar.”

Ö18- “ Öğrencilere eksiksiz, bol malzemeli bir atölye sunulursa öğrenciler derse daha da motive olurlar. Motivasyon artarsa öğrenci kaynaklı problemler ortadan kalkar.”

Ö22- “ Her şeyden önce öğrencilere dersin önemini kavratmak lazım. Bir de her kesin kendi seviyesine göre güzel eserler üretebileceklerini söyleyip özgüven kazandırmalı.”

Tablo-4:Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaşmış Oldukları Okul İdaresi Kaynaklı Problemler Ve Çözüm Önerileri

Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaşmış Oldukları Okul İdaresi Kaynaklı Problemler Ve Çözüm Önerileri	Karşılaşılan Okul İdaresi Kaynaklı Problemler	Kod	f
		Problem yaşamıyorum	9
		Okul idaresinin dersi önemsememesi	8
		Atölye imkanı sağlamıyorlar	3
		Malzeme eksikliğini gidermek için çaba harcamıyorlar	4
		Yetenekli öğrencilerin desteklenmemesi	1
	Öğretmenlerin Geliştirdiği Çözüm Önerileri	Problem yaşamıyorum o yüzden çözüm de üretemem	7
		Öğretmenle iletişime girip materyal sağlamalı	2
		İdare okulda atölye imkanı sağlamalı	6
		İdarecilere sanatın önemi ile ilgili seminer verilmeli	5

Tablo- 4’ e göre Görsel Sanatlar derslerinde karşılaşılan okul idaresi kaynaklı problemler için de öğretmenlerin çoğu (f:9) okul idaresi kaynaklı hiçbir problem yaşamadıklarını belirtirken, bir kısmı da okul idaresinin dersi önemsemediğini (f:8) belirtmişlerdir. Yine öğretmenler idarecilerin malzeme eksikliğini gidermek için hiç çaba harcamadıklarını (f:4), atölye imkanı sağlamadıklarını (f:3) ve yetenekli öğrencilerin desteklenmediği (f:1) gibi problemler yaşadıklarını da dile getirmişlerdir. Bu durum ile ilgili olarak bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ö3- “İdarenin yapacağı tek şey bir sınıfı atölye olarak ayarlamak; ama bunu yapmıyorlar. Çünkü dersi boş ve gereksiz bir ders olarak görüyorlar.”

Ö11- “Şimdiye kadar ders için gerekli materyaller konusunda idareden elle tutulur her hangi bir destek görmedim. Tek sorun bu sanırım.”

Ö16- “ Okul idaresi kaynaklı karşılaştığım tek sorun, idarecilerin dersi basite alıyor olmaları ve ders için gerekli malzemeleri temin etmemeleri.”

Ö20- “ Okul idaresi Matematik, Türkçe ve Fen Bilgisi gibi derslere verdiği önemi Görsel Sanatlar dersine vermiyor; gereksiz bir ders gibi görüyor.”

Ö21- “ Okul idaresinin bu ders ile ilgili hiçbir şey yapmaması benim için en büyük problem. En azından yetenekli öğrencilere gereken ilgiyi göstermeleri ve onları desteklemeleri gerekirdi.”

Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan okul idaresi kaynaklı problemlere ise öğretmenleri çoğu, İdare kaynaklı problemim yok (f:7), okul idaresi atölye imkanı sağlamalı (f:6), idarecilere dersin önemi ile ilgili seminer verilmeli (5) ve idare öğretmenle iletişime girip materyal sağlamalı (f:2) gibi çözüm önerileri sunmuşlardır. Bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö2- “İdare öğretmen ve veli ile birlikte hareket ederek, mevcut problemler için çözüm üretmelidir.”

Ö5- “Okul idarelerine Görsel Sanatlar dersinde de gerekli materyaller olabileceği ve dersin diğer dersler kadar önemli bir ders olduğu bilinci oluşturulmalıdır.”

Ö13- “İdareciler dersin önemi ve gerekliliği konusunda bilinçlendirilmelidir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı seminerler vermelidir.”

Ö17- “ Okul idaresinden kaynaklı herhangi bir problem yaşamadığımdan dolayı çözüm önerim de yok.”

Ö21- “ Okulda bu dersin daha rahat işlenebilmesi için, gerekli her çalışma yapılmalı. Mümkünse bu ders için gerekli bütün materyaller temin edilerek bir atölye kurulmalı. Yeteneği olan öğrencilerle özellikle ilgilenilmelidir.”

Tablo-5: Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaşmış Olduğu Sınıf Ortamı Kaynaklı Problemler Ve Çözüm Önerileri

Sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sınıf ortamı kaynaklı problemler ve çözüm önerileri		Kod	f
Karşılaşılan sınıf ortamı kaynaklı problemler		Sınıfın Görsel Sanatlar dersi için uygun olmaması	14
		Gerekli materyalin olmaması	4
		Atölyenin olmaması	4
		Sınıfın kalabalık olması	1
		Sınıfın dar olması	1
Öğretmenleri sınıf ortamı kaynaklı problemler için geliştirmiş oldukları çözüm önerileri		Dersler atölyede işlenmeli	17
		Sınıf derse uygun hale getirilmeli	4
		Sınıf mevcutları azaltılmalı	1
		Sınıfa uygun etkinlikler yapılmalı	1

Tablo-5 incelendiğinde, Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan sınıf ortamı kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu (f:14) sınıfın Görsel Sanatlar dersini işlemeye uygun olmadığını belirtmişlerdir. Yine birçok öğretmen, atölyenin olmaması (f:4), sınıfta gerekli malzemelerin olmaması (f:4), sınıfın dar olması (f:1) ve kalabalıktan kaynaklı gürültünün olması (f:1) gibi problemler de yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ö8- “ Ders saatimiz zaten 40 dakika. Bu süre içinde sınıfı hazırlama, çalışma yapmak ve sınıfı toplamak zor oluyor. Mesela suluboya çalıştırdığım zaman sınıf çok kirlendiğinden bir sonraki derse hazırlığım zaman alıyor.

Ö10- “ Sınıflar çok kalabalık olduğundan çalışacak alanımız çok dar. O yüzden sınıf bazı etkinlikleri yapmaya uygun değil.”

Ö11- “ Görsel Sanatlar dersi öğrencilerin ilgisini çektiği için kendilerini derste rahat hissediyorlar. Bu rahatlıkta kaynaklanan bir gürültü oluşuyor. Yaşadığım tek sıkıntı bu sanırım.”

Ö17- “ Sınıfın oturma düzeni, sınıfta bulunan sıra ve masalar sanat derslerine hiç uygun değil. Bundan dolayı dersten istediğim verimi alamıyorum.”

Ö22- “ Sınıf ortamı planda bulunan birçok etkinliğin uygulanmasına elverişli değil. Çocuklar var olan sıra düzenine göre rahat çalışmıyorlar. Ders sonrasında da sınıfı bir sonraki derse hazırlamak zamanımı alıyor.”

Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan sınıf ortamı kaynaklı problemlere yönelik ise, öğretmenlerin çoğu, dersler atölyede işlenmeli (f:17) ve sınıf derse uygun hale getirilmeli (f:2) gibi çözüm önerileri sunmuşlardır. Yine bazı öğretmenler de sınıfa uygun etkinlikler yaptırılmalı (f:1) ve sınıf mevcutları azaltılmalı (f:2) gibi çözüm önerileri sunmuşlardır. Bazı öğretmenlerin sundukları çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur:

Ö4- “Sınıfları sanat etkinliklerine de uygun olacak bir biçimde düzenlemeli ve sınıfa çocukların hayal dünyalarını harekete geçirecek materyaller getirilmelidir.”

Ö7- “ Görsel Sanatlar derslerine uygun sınıfların oluşturulması dersin verimliliğini artıracaktır. Bu bağlamda Milli Eğitim Müdürlükleri ve okul idareleri ortak çalışarak sanat sınıfları oluşturmalarıdır.”

Ö10- “ İlkokullarda Görsel Sanatlar dersi sanat atölyelerinde ve mümkünse Görsel Sanatlar öğretmenleri eşliğinde işlenmelidir.”

Ö17- “ Ders için gerekli eşyaları öğretmen olarak sınıfa getirme imkanımız yok. Bunun için, ayrı bir atölye açılmalı ve gerekli araç-gereçler temin edilmelidir.

Ö22- “ Ders işlediğimiz sınıflarda Görsel Sanatlar yapılmamalı. Bunun için ayrı bir derslik/atölye hazırlanmalı ve burada ders için gerekli olabilecek malzemeler hazır bulundurulmalıdır.

Tablo-6:Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaşmış Oldukları Öğretim Programı Kaynaklı Problemler Ve Çözüm Önerileri

Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları öğretim programı kaynaklı problemler ve çözüm önerileri	Karşılaşılan Problemler	Kod	f
		Programın anlaşılır olmaması	3
		Kazanımların ağır ve uygulanabilir olmaması	10
		Ders süresinin az olması	4
		Kazanım sırasının yanlış olması	1
	Geliştirilen Çözüm Önerileri	Esnek olmaması	3
		Kazanımlar yaş grubuna göre hazırlanmalı	6
		Etkinlikler uygulanabilir olmalı	2
		Program bölgesel faktörler göz önüne alınarak hazırlanmalı	2
		Program esnek olmalı	1
		Program açık ve anlaşılır olmalı	3
		Programdaki ders saati artırılmalı	4
		Etkinlikler zenginleştirilmeli	1
		Derse Görsel Sanatlar öğretmeni girmeli	2

Tablo-6 incelendiğinde, Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan öğretim programı kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu, kazanımların ağır ve uygulanabilir olmadığı (f:10), ders süresinin yetersiz olduğunu (f:4), programın esnek olmadığı (f:3) ve kazanım sırasının yanlış olduğu (f:1) gibi bazı problemlerle karşılaştıklarını belirtmişleridir. Aşağıda bazı öğretmenlerin görüşleri belirtilmiştir:

Ö2- “ Programda bulunan etkinliklerin bazıları öğrencilerin seviyelerine uygun değil bazıları da sınıfta uygulanamayan etkinlikler. Bu durumda etkinlikler konusunda çok sıkıntı yaşıyorum.”

Ö5- “ Bence programdaki etkinlikler hem az hem de yeterince açık değil.”

Ö10- “Programda Görsel Sanatlar ders süresinin az olması bence en büyük sıkıntı. İkinci büyük sıkıntı da derse Görsel Sanatlar öğretmenin değil de bizim girmemiz. Biz bazen yetersiz kalabiliyoruz.”

Ö11- “Bana göre öğretim programında bulunan kazanımlar ilköğretim çağındaki çocuklar için hem ağır hem de kazanım sırası doğru değil.”

Ö17- “ Öğretim programı daha esnek ve ihtiyaca uygun olmalıdır; çünkü çocukların hepsi aynı imkanlara sahip olmadıkları gibi aynı yapıda da değil.”

Öğretmenler öğretim programı kaynaklı problemler için de, kazanımlar yaş gruplarına göre hazırlanmalı (f:6), programdaki ders saati yetersiz(f:4), Program açık ve anlaşılır olmalı (f:3),etkinlikler uygulanabilir olmalı (f:2), program bölgesel faktörler gözönüne alınarak hazırlanmalı (f:2) ve derse Görsel Sanatlar öğretmeni girmeli (f:2) gibi çözüm önerileri geliştirmişlerdir. Aynı zamanda bazı öğretmenler, etkinlikler zenginleştirilmeli (f:1) ve program esnek olmalı (f:1) gibi çözüm önerileri de sunmuşlardır.

Ö2- “ Plan hazırlanırken, öğrenci seviyelerine göre ve öğrenme ortamına/bölgeye uygun hazırlanmalı.”

Ö5- “ Program hazırlanırken daha çok araştırma yapılarak daha zengin etkinliklerle hazırlanmalı.”

Ö14- “Her şeyden önce Görsel Sanatlar ders saati artırılmalı; çünkü 40 dakika kesinlikle çocuklara yetmiyor.”

Ö20- “ Hazırlanan programların uygulanabilirliği test edilmelidir. Bana göre bu mevcut program üçüncü sınıflara uygun değil.”

Ö21- “ Programdaki etkinliklerin daha kolay uygulanabilir etkinlikler arasından seçilmesi faydalı olabilir.”

Tablo-7: Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştığı Oldukları Veli Kaynaklı Problemler Ve Çözüm Önerileri

	Karşılaşılan problemler	Kod	f
		Dersi önemsiz/ gereksiz görme	14
Geliştirilen çözüm önerileri		Öğrenciye malzeme temin etmeme/ almama	10
		Problem yaşamıyorum	1
		Veliler dersin önemi ile ilgili bilinçlendirilmeli	17
		Malzeme almaları için velilere maddi yardım yapılmalı	4
		Veliler ile ilgili problem yaşamıyorum o yüzden çözüm üretemem	1

Yapılan görüşmelerde derste karşılaşılan veli kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu, velilerin dersi gereksiz ve önemsiz gördükleri (f:14) ve öğrencilere malzeme almadıkları (f:10) gibi problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öte yandan bazıları da (f:1) velilerden yana problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö5- “Başka derslerde bir malzeme istediğimde veliler sıkıntı yapmadan alıyorlar; ancak söz konusu Görsel Sanatlar dersi için gerekli malzemeler olunca ne yazık ki veliler bu malzemeleri almıyorlar.”

Ö10- “ Velilerin Görsel Sanatlar dersini boş bir ders olarak görmelerinden dolayı öğrencilere diğer derslere ağırlık vermeleri konusunda baskı yapmaları büyük bir problem.”

Ö19- “Veli bu dersi çok gereksiz gördüğü için öğrencilerine ders için gerekli malzemeleri bile almıyorlar.”

Ö20- “ Veliler genel olarak bu derse boş bir ders gözüyle bakıyorlar.”

Ö21- “ Veliler için bu dersin olup olmaması hiç önemli değildir. Onlara göre bu dersin işlenmemesi hiçbir problem teşkil etmez.”

Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan veli kaynaklı problemler için ise öğretmenlerin çoğu, veliler dersin önemi konusunda bilinçlendirilmeli (f:17), malzeme temini için velilere maddi yardım yapılmalı (f:4) ve veliler ile ilgili problemim yok (f:1) gibi çözüm önerileri sunmuşlardır. Bazı öğretmenlerin sundukları çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur.

Ö11- “ Veli ile iletişime girerek, velinin öğrenciye malzeme temini konusunda yardımcı olunmalı. Alım gücü olmayan velilere para yardımında bulunulmalıdır.”

Ö12- “ Velilerin öğrencilerden istediğimiz boyaları ve araç-gereçleri almaları problemlerin çoğunu çözer.”

Ö 17- “ İdare ve okul rehber öğretmenleri veliyi dersin önemi konusunda bilinçlendirmek için velilere yönelik seminerler verebilir.”

Ö18- “Dersin önemi ve disiplinler arası geçiş üzerindeki etkisi velilere anlatılmalı. Bunun yanında, velilere dersin öğrencilerin görsel zekalarını geliştirdiği, el kaslarını geliştirdiği kavratılmalıdır.”

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde okul öncesi eğitim ve ilkokullar hariç diğer tüm sınıf düzeylerinde *Görsel Sanatlar* dersleri alan öğretmenleri tarafından verilmektedir. İlkokullarda derslere sınıf öğretmenlerinin girmesi, farklı nedenlerden kaynaklanan bazı problemler yaratmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin bu derslerde karşılaşmış oldukları problemleri ve bu problemlere yönelik geliştirmiş oldukları çözüm önerilerini irdelenmek amacıyla böyle bir çalışma yapılmaya karar verilmiştir. Çalışma kapsamında 22 sınıf öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerin sonucunda, öğretmenlerin çoğu Görsel Sanatlar dersinin çocukların hayal dünyalarını geliştirmeye yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Görsel Sanatlar derslerinde yapılan farklı etkinlikler ile özellikle küçük yaşlardaki çocukların hayal dünyaları gelişmekle beraber, çocuklarda farklı düşünme becerilerinin de geliştiği söylenebilir. Nitekim Aslan ve Gökdemir de (2017) yaptıkları araştırmada sanatsal bir faaliyet olan seramik eğitiminin çocukların hayal dünyalarını geliştirdiği sonucuna ulaşarak benzer bulgulara ulaşmışlardır. Ayrıca öğretmenler Görsel Sanatlar dersinin, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olduğunu, görsel zekalarını geliştirdiğini, yaratıcılıklarını geliştirdiğini, beyinlerini dinlendirdiğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte hayallerini çizme imkanı sağladığı, özgüvenlerini artırdığı, renkleri tanımalarını sağladığı, ortaya bir ürün koyma fırsatı verdiği, farklı düşünme becerilerini geliştirdiği, diğer derslere hazırladığı, rahatlamalarını sağladığı,

hümanist olmalarını sağladığı, estetik bakış açılarını geliştirdiği ve yeteneklerini fark etmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda, Görsel Sanatlar dersinin çocukların hem bedensel, hem ruhsal hem de psikomotor becerilerinin gelişiminde önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Görsel Sanatlar derslerinde karşılaşılan öğrenci kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu, öğrencilerin malzeme getirmemeleri konusundan şikayetçi olmuşlardır. Görsel Sanatlar dersi, malzemeye dayalı sanatsal uygulamaların yapıldığı bir derstir. Bu derste öğrencilerin kendilerinden istenen malzemeleri getirmemeleri derste çok ciddi aksamalara neden olacağını söyleyebiliriz. Bu durumda, öğrencilere derse malzeme getirme alışkanlığı kazandırma derste sıklıkla karşılaşılan problemlerden bir kısmını ortadan kaldıracakı söylenebilir. Nitekim Daşdağ ve Gökdemir (2017)' e göre: “*Görsel Sanatlar derslerinde, çalışma ortamının uygun olması ve kullanılacak araç-gereçlerin mevcut olması dersin hedeflerine ulaşması açısından çok önemlidir. Araç-gereç sıkıntısının olması öğrencinin derse olan motivasyonunu düşürebilir.*” diyerek benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Yine öğretmenler öğrencilerin, derse ilgisiz olmaları, dersi önemsememeleri, yaptıkları işi beğenmeme, özgüven eksikliği, el becerisi eksikliği, öğrencilerin bazı sanatsal terimleri bilmemeleri, yaptıkları işleri yarım bırakmaları ve hayal güçlerinin dar olması gibi konularda da problemlerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Görsel Sanatlar dersinde öğretmenlerin karşılaştıkları öğrenci kaynaklı problemlere yönelik sundukları çözüm önerilerinde, öğretmenlerin çoğu, devletin veya idarenin malzeme temin etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Görsel Sanatlar dersinde yapılan etkinliklerin hepsi araç gereç ve özel malzemeler gerektiren etkinliklerdir. Bazı öğrenciler alım gücü yetersizliğinden dolayı bu malzemeleri alamayıp bu etkinliklere aktif bir biçimde katılamamaktadırlar. Bu durumdaki öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı sene başında toplu bir şekilde malzeme gönderirse bu problemlerin ortadan kalkacağı düşünülmektedir. Nitekim, Tan (2009) da yüksek lisans çalışmasında Görsel Sanatlar dersinde materyal ve malzemelerin tam olması dersin amacına ulaşması açısından önemli ve gerekli olduğunu belirtmiştir. Bu ifade de çalışmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. Ayrıca öğretmenler, eğlenceli etkinlikler yaptırma, özgüven kazanmaları için motive etme, derse Görsel Sanatlar öğretmeninin girmesi, uygun bir öğrenme alanı sağlama, öğrencilerin yaptıkları işlerin takdir edilip sergilenmesi ve yetenekli öğrenciler için ayrı bir sınıf açılması, sanat sevgisi aşılanması gibi çözüm önerileri de sunmuşlardır.

Yapılan görüşmelerde Görsel Sanatlar derslerinde karşılaşılan okul idaresi kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu okul idaresi kaynaklı hiçbir problem yaşamadıklarını belirtirken, bir kısmı da okul idaresinin dersi önemsemediğini belirtmişlerdir. Okul idarelerinin Görsel Sanatlar dersini önemsenmemesi, sanatın ülkemizde gereken değeri görmemesi ve toplumda sanatın bireye bir maddi gelecek vaat etmediği düşüncesi gibi nedenlere bağlanabilir. Oysa sanat eğitimi, çocuğu içinde yaşadığı hayatı öğretmeye ve anlamlandırmaya yardımcı olan en önemli eğitim alanı olduğu söylenebilir. Erbay (2013), “*İnsanın kendini yönlendirmesi ve zenginleştirmesi için yeni bir bütün olarak gelişmesi, ancak sanatsal çabalarla mümkün olabilir.*” Diyerek sanatın insan hayatındaki önemine vurgu yaparak çalışmanın bu sonucunu desteklemektedir. Yine öğretmenler idarecilerin malzeme eksikliğini gidermek için hiç çaba harcamadıklarını, atölye imkanı sağlamadıklarını ve yetenekli öğrencilerin desteklenmediği gibi problemler yaşadıklarını da dile getirmişlerdir.

Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan okul idaresi kaynaklı problemlere ise öğretmenlerin çoğu, okul idaresi atölye imkanı sağlamalı demişlerdir. Atölyenin olması, öğretmenlere Görsel Sanatlar dersinin işlenişinde kolaylık sağlayacağı gibi, öğretim programının da amacına ulaşmasında etkili olacağı söylenebilir. Nitekim, Ertürk (2013) de yaptığı bir çalışmada öğretmenlerin öğretim programının programın uygulanamama nedeni olarak ders saatinin azlığı ve dersin atölye ortamında işlenememesi olarak belirtmişlerdir. Bu durumda araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. Aynı zamanda öğretmenlerin bir kısmı, idare kaynaklı problemim yok demişken idarecilere dersin

önemi ile ilgili seminer verilmeli ve idare öğretmenle iletişime girip materyal sağlamalı gibi çözüm önerileri sunmuşlardır.

Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan sınıf ortamı kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu sınıfın Görsel Sanatlar dersini işlemeye uygun olmadığını ve atölyenin olmaması gibi durumlardan dolayı problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Görsel Sanatlar dersinde yapılan etkinliklerin amacına uygun bir şekilde yapılabilmesi için derslerin çalışmaya uygun bir ortamda yapılması son derece önemli olduğunu söyleyebiliriz. Boyama, kesme –yapıştırma, kil çalışması ve alçı çalışması gibi etkinlikleri sınıf ortamında yapmak oldukça zor olabilir. Nitekim, Ertürk (2013) de bir çalışmada öğretmen görüşlerine başvurmuş olup benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu da araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. Yine bazı öğretmenler de sınıfta gerekli malzemelerin olmaması, sınıfın dar olması ve kalabalıktan kaynaklı gürültünün olması gibi problemler de yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan sınıf ortamı kaynaklı problemlere yönelik ise, öğretmenlerin çoğu, dersler atölyede işlenmeli ve sınıf derse uygun hale getirilmeli gibi çözüm önerileri sunmuşlardır. Derslerin verimli geçmesi açısından öğrenme- öğretmen ortamının uygun olması çok önemlidir. Görsel Sanatlar dersinde ise yapılan etkinliklerin daha verimli geçmesi amaçlanıyorsa, derslerin atölyelerde veya etkinlikler için uygun duruma getirilmiş sınıflarda yapılması önemlidir. Nitekim, Batur (2010) da yaptığı yüksek lisans çalışmasında “*Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, dış etkilerin tüm olumsuzluklarına rağmen, iyi düzenlenmiş bir eğitim ortamı, iyi bir planlama, uygun ve yerinde bir program ve alanında uzman öğretmenlerin çabalarıyla her şartta ve koşulda amaçlarını gerçekleştirebilir.*” diye bir sonuca ulaşmıştır. Bu ifade de araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. Yine bazı öğretmenler de, sınıfa uygun etkinlikler yaptırılmalı ve sınıf mevcutları azaltılmalı gibi çözüm önerileri sunmuşlardır.

Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan öğretim programı kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu, kazanımların ağır ve uygulanabilir olmadığını, ders süresinin yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir. İnsan hayatında çok önemli bir yere sahip olduğu bilinen sanat eğitimi haftada 40 dakikalık bir süre içerisinde verilmeye çalışılmaktadır. Bu süre içerisinde, öğrencilerin çalışmaları yarım kalmakta ve buna bağlı olarak da hedeflenen kazanımların bir kısmı öğrencilere aktarılamamaktadır. Bu bağlamda Görsel Sanatlar dersinin amacına ulaşabilmesi için kazanımların öğrencilerin yaş seviyesine göre hafifletilmesi ve ders süresinin artırılması faydalı olabilir. Nitekim, Kahraman (2014) da yaptığı bir çalışmada, programın bazı öğrenme alanlarının zor ve ayrıntılı olduğunu ve öğrenme alanlarının öğrencilerin seviyesine uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini dile getirerek, bu sonucu destekler nitelikte bir bulguya ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenler, programın esnek olmaması ve kazanım sırasının yanlış olması gibi bazı problemlerle karşılaştıklarını da belirtmişlerdir.

Öğretmenler öğretim programı kaynaklı problemler için de, kazanımlar yaş gruplarına göre hazırlanmalıdır ve programdaki ders saati artırılmalı gibi çözüm önerileri geliştirmişlerdir. Nitekim, Batur (2010) da Görsel Sanatlar dersi için öğretmen görüşüne baş vurduğu çalışmada, öğretmenlerin çoğu kazanımlar için ayrılan süreyi yeterli bulmamışlardır. Bu durum da araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. Ayrıca öğretmenler, program açık ve anlaşılır olmalı, etkinlikler uygulanabilir olmalı, program bölgesel faktörler gözetilerek hazırlanmalı, derse Görsel Sanatlar öğretmeni girmeli, etkinlikler zenginleştirilmeli ve program esnek olmalı gibi çözüm önerileri de sunmuşlardır.

Yapılan görüşmelerde derste karşılaşılan veli kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu, velilerin dersi gereksiz ve önemsiz görmelerinden kaynaklı problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sanat dersleri öğrencilerin duyarlı ve duygusal birer birey olarak yetişmelerine imkan sağlayan bir derstir. Ünver (2011)’e göre, veliler eğitim ve öğretim sürecinde, çocuklarını sadece akıl ve zeka yönünden geliştiren derslere önem verirlerken, onların duygusal yönlerini geliştiren sanat derslerini

ihmal ettiklerinin farkında değillerdir. Bu yaklaşımlarıyla velilerin, Görsel Sanatlar dersinin, topluma medeni, kültürlü ve bilinçli insanlar yetiştirmek için en gerekli derslerden biri olduğu bilincinde olmadıklarını söyleyebiliriz. Öte yandan bazı öğretmenler velilerin öğrencilere malzeme almamalarından da şikayetçiyeen bazıları da velilerden yana problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Görsel Sanatlar dersinde karşılaşılan veli kaynaklı problemler için öğretmenlerin çoğu, veliler dersin önemi konusunda bilinçlendirilmeli ve malzeme temini için velilere maddi yardım sağlanması gibi çözüm önerileri sunmuşlardır. Buyurgan ve Buyurgan (2012)'a göre “*Sanat eğitimi, insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Yaygın biçimde düşünüldüğü gibi, sanat eğitimi yalnızca yeteneklilerin eğitimi için bir “lüks” değil, herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir.*” Bu bağlamda veliler, Görsel Sanatlar dersinde yapılan sanatsal etkinliklerin, öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde önemli rol oynayan, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirdiği bilinci kazandırılması faydalı olacaktır.

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1-Görsel Sanatlar derslerinde öğrencilerin hayal dünyalarını harekete geçirdiği için derslerde eğlenceli etkinliklere yer verilmesi faydalı olacaktır.

2-Velilerin öğrencilere malzeme temin etme konusundaki sıkıntılarını gidermek amacıyla, öğrencilere Görsel Sanatlar dersi için gerekli malzemelerin sene başında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilmesi faydalı olacaktır.

3- Okul idarelerinin dersi önemsiz ve gereksiz görmelerinden dolayı, okul idarecilerine Görsel Sanatlar dersinin gerekliliği ve önemi konusunda seminerler verilmelidir.

4- Görsel Sanatlar derslerinin atölyelerde işlenmesi, dersin verimli geçmesinde olumlu yönde etki etmektedir. Bu bağlamda, her okulda imkanlar dahilinde bir Görsel Sanatlar atölyesi yapılmalıdır.

5- Görsel Sanatlar öğretim programı hazırlanırken, bölgesel farklılıklar gözetilmeli ve kazanımlar yaş gruplarına uygun bir şekilde hazırlanmalıdır.

6- Okul idaresi, okul rehber öğretmenleri ve Görsel Sanatlar öğretmenlerinin ortak çalışmalarıyla velilere Görsel Sanatlar dersinin gerekliliği ve önemi konusunda seminerler verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Artut, K. (2004). *Sanat Eğitimi (Kurumları ve Yöntemleri)*, Ankara: Anı.
- Aslan, S.&Gökdemir,M.A. (2017). Resim-iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının seramik eğitimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi.*TurkishStudies*, 1308-2140 Sayfa:216-236
- Batur, M. (2010). *İlköğretim 1. kademe Görsel Sanatlar dersi öğretim programı'nın kazanımlar ögesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Buyurgan, S. &Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi (Eğitimin Her Kademesine Yönelik Yöntem ve Tekniklerle)*, Ankara: Pegem.
- Çatıkkaş, D. (2014). *Öğretmen adaylarının sanat eğitimi öz-yeterliklerinin araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

- Daşdağ, F.E. &Gökdemir, M.,A. (2017). Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin seramik eğitimi ile ilgili deneyimlerinin incelenmesi. *Küreselleşen Dünyada Eğitim*, Pegem Atıf İndeks
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Anı.
- Erbay,M. (2013). *Sanat eğitimi üzerine*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Ertürk, M. (2013). İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Anadolu Journal of EducationalSciences International*, January 2013, 3(1)
- Ertemin, B. (1997). *İlköğretim okulları resim-iş öğretim programının değerlendirilmesi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kahraman, D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar dersi programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri. https://scholar.google.com.tr/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=s%C4%B1n%C4%B1f+%C3%B6%C4%9Fretmenlerinin+g%C3%B6rsel+sanatlar&btnG (04.04.2018 tarihinde alınmıştır.)
- Kehnemuyi, Z. (2013). *Çocuğun görsel sanat eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kırıçoğlu, T. O. (2005). *Sanatta Eğitim-Görmek Öğrenmek Yaratmak*, 3. Baskı, Ankara: Pagem Yayıncılık,
- MEB (2006). *İlköğretim genel müdürlüğü görsel sanatlar dersi öğretim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Basım Evi.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Ünver, E. (2011). *Görsel Sanatlar ve eğitimi üzerine*.Ankara: Detay yayınları.
- Tan, Z. (2009). *İlköğretim birinci kademe Görsel Sanatlar eğitimi müze bilinci öğrenme alanında materyal kullanımının etkisi ve uygulanması* .Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya
- Patton, M.Q. (1997). *How to use qualitative methods in evaluation*. California: SAGE.
- Yağcı, M. (2007). *Yöresel kültür farklılıklarının 7-9 yaş grubu çocuklarının resimlerine yansımaları (Ankara ve Mardin İlleri Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, M. (2010). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar*. Ankara: Data Yayınları.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- URL-1:<http://gef.gazi.edu.tr/posts/view/title/anabilim-dallari-ders-kodlari-71539>Erişim Tarihi: 30.03.2018